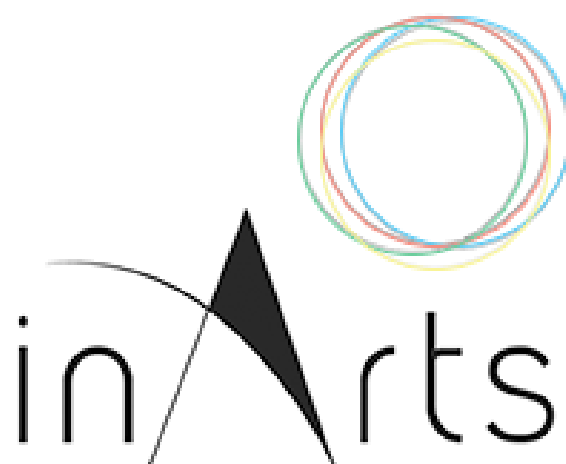

Σχέδιο Δράσης για την Έμφυλη Ισότητα
του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών (“Inarts”)
του Τμήματος Ήχου και Εικόνας
του Ιονίου Πανεπιστημίου

Εργαστήριο Διαδραστικών Τεχνών

Εισαγωγή

Το Εργαστήριο Διαδραστικών Τεχνών (“Inarts”) ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2015 από τα αναφερόμενα παρακάτω μέλη του Τμήματος Τεχνών Ήχου και Εικόνας του Ιονίου Πανεπιστημίου: κα Μαριάννα Στραπατσάκη, κ. Κωνσταντίνο Τηλιγάδη, κα Νταλίλα Ονοράτου, κ. Ανδρέα Γιαννακουλόπουλο, κ. Γιάννη Δεληγιάννη και κα Τάνια Τσιρίδου. Στεγάζεται στον χώρο του Τμήματος Τεχνών Ήχου και Εικόνας και υποστηρίζει λειτουργεί υποστηρικτικά στη διδακτορική και μετα-διδακτορική έρευνα του Τμήματος. Η ερευνητική δραστηριότητα αποτελεί κεντρικό άξονα στον σχεδιασμό των δράσεων και των κατευθύνσεων του εργαστηρίου σε ερευνητικό και αναπτυξιακό επίπεδο.¹ (www.inarts.eu/gr/lab/profile)

Όσον αφορά τους γενικούς στόχους του εργαστηρίου, σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται:

- i. την κάλυψη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών του Προγράμματος Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΤΠΕ,
- ii. τη συνεισφορά στην προβολή και υποστήριξη των δραστηριοτήτων του ΤΠΕ και του Ιονίου Πανεπιστημίου,
- iii. τη συνεργασία κάθε μορφής με αναγνωρισμένου κύρους κέντρα ερευνών, πολιτιστικούς φορείς και ακαδημαϊκά ιδρύματα της ημεδαπής και της αλλοδαπής,
- iv. τη διοργάνωση καλλιτεχνικών ή/και διεπιστημονικών εκδηλώσεων και την παραγωγή διεπιστημονικών ή/και καλλιτεχνικών δημοσιεύσεων και εκδηλώσεων με τη συμμετοχή Ελλήνων και ξενών δημιουργών ή/και επιστημόνων,
- v. την παροχή υπηρεσιών κατά τα προβλεπόμενα στο Π.Δ.159/27-04-1984 (Α'53) «Προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών από τα Πανεπιστημιακά εργαστήρια σε ιδιώτες και κάθε νομικής μορφής οργανισμούς».

Λόγω της ιδιαίτερης φύσης του εργαστηρίου, οι ειδικοί στόχοι συμπεριλαμβάνουν:

- a) την παραγωγή γνώσης για την εξέλιξη της αισθητικής και της μεθοδολογίας, της τέχνης και της επικοινωνίας για την εκπαίδευση και τον πολιτισμό
- b) τον σχεδιασμό και τη δημιουργία εξελιγμένων μορφών έργων τέχνης και συστημάτων επικοινωνίας.

Σχέδιο δράσης για την έμφυλη ισότητα

Στο πλαίσιο της συμμόρφωσης του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών με τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Horizon Europe,² το εργαστήριο αναλαμβάνει την ανάπτυξη και σχεδίαση του *Σχεδίου Δράσης για την Έμφυλη Ισότητα (ΣΔΕΙ)*. Όσον αφορά το εργαστήριο και τα μέλη του, εκτός της πλήρους αποδοχής και συμμόρφωσης με τον Κώδικα Δεοντολογίας και Καλής

¹ Το παρόν κείμενο παρατίθεται στον ιστότοπο του εργαστηρίου, βλ. περισσότερα: www.inarts.eu/gr/lab/profile

² European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, *Horizon Europe: strategic plan 2021-2024*, Publications Office, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/083753>

Πρακτικής ([εδώ](#)), αναλαμβάνουν επίσης την υποχρέωση να αναπτύξουν και να σχεδιάσουν το παρόν Σχέδιο Δράσης για την Έμφυλη Ισότητα, το οποίο:

- α) βασίζεται στο (διεθνές και εθνικό) θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με την ισότητα των φύλων,
- β) βασίζεται στα διαθέσιμα δεδομένα ανάλυσης για το φύλο στο InArts Lab,
- γ) διατυπώνει τις βασικές αρχές των δράσεων που θα υλοποιηθούν κατά τα έτη 2022-2027 στο InArts Lab.

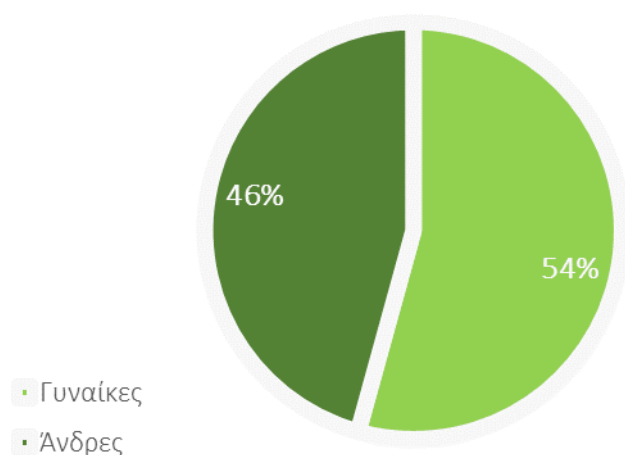
Η στοιχειοθέτηση των αναφορών περί της έμφυλης κατανομής του προσωπικού του εργαστηρίου έγινε με τη συνεργασία των μελών του εργαστηρίου ενώ αντλήθηκε σχετικό πληροφοριακό υλικό από τον ιστότοπο του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών. Επιπλέον, ζητήθηκε από τα μέλη του εργαστηρίου που απασχολούνται με διδακτικές δραστηριότητες (σύνολο 13 άτομα) η συμπλήρωση ερωτηματολογίου για δράσεις και δραστηριότητες σχετικές με τα ζητήματα φύλου.

Επισημαίνεται ότι η ημερομηνία αναφοράς των δεδομένων είναι το τρέχον έτος (Μάρτιος 2022).

1. Έμφυλη κατανομή του Προσωπικού του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών

Αν και οι γυναίκες μέλη του εργαστηρίου έχουν αυξητικές τάσεις κατά τα 5 έτη λειτουργίας του, είναι ιδιαίτερα σημαντική η αποτύπωση του προσωπικού και των μελών του εργαστηρίου ανά φύλο ώστε να δημιουργηθεί ένα ρεαλιστικό σχέδιο ισότητας, το οποίο θα διευκολύνει την ευρύτερη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των γυναικών μελών του.

Γράφημα 1. Συνολικό ποσοστό έμφυλης κατανομής κατά το έτος 2022

Συνολικά, η έμφυλη κατανομή του προσωπικού του εργαστηρίου κατά το 2022 ανέρχεται σε 54% γυναίκες και 46% άνδρες (19 γυναίκες σε σύνολο 35 ατόμων), (Βλ. Γράφημα 1).

Όσον αφορά το είδος σχέσης με το εργαστήριο,³ η κατανομή διαφοροποιείται ως εξής:

50% των ιδρυτικών στελεχών είναι γυναίκες (3 γυναίκες σε σύνολο 6 ατόμων), 50% των καθηγητριών/ών και Λεκτορισσών/ων είναι γυναίκες

(σύνολο 2 ατόμων), 58% των Επιστημονικών Συνεργατιδών/ών είναι γυναίκες (11 γυναίκες σε

³ Τα μέλη του εργαστηρίου κατηγοριοποιούνται σε: Ιδρυτικά στελέχη, Καθηγήτριες/ές και Λεκτόρισες/ες, Επιστημονικές/οί Συνεργάτιδες/ες και Υποψήφιοι/οι Διδασκόμενοι/ες.

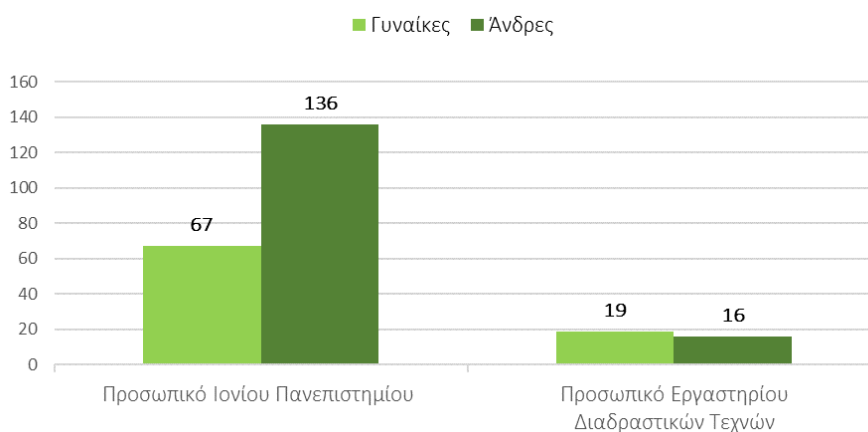
σύνολο 19 ατόμων) και 50% των Υποψηφίων Διδακτορισμών/ων είναι γυναίκες (σύνολο 8 ατόμων), (Βλ. Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Έμφυλη κατανομή ανά είδος σχέσης με το εργαστήριο κατά το 2022

Κατά τη σύγκριση της έμφυλης κατανομής των μελών του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών με εκείνη των μελών του Ιονίου Πανεπιστημίου (στην οποία σημειώνεται ότι εξαιρείται το διοικητικό προσωπικό), η αναλογία της έμφυλης κατανομής του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών παρουσιάζεται πιο ισορροπημένη, καθώς η αναλογία μεταξύ γυναικών – ανδρών στο εργαστήριο ανέρχεται αντίστοιχα σε 1,19 : 1 έναντι του 0,50 : 1 στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Βλ. Γράφημα 3).

Γράφημα 2. Έμφυλη κατανομή ανά είδος σχέσης με το εργαστήριο κατά το 2022

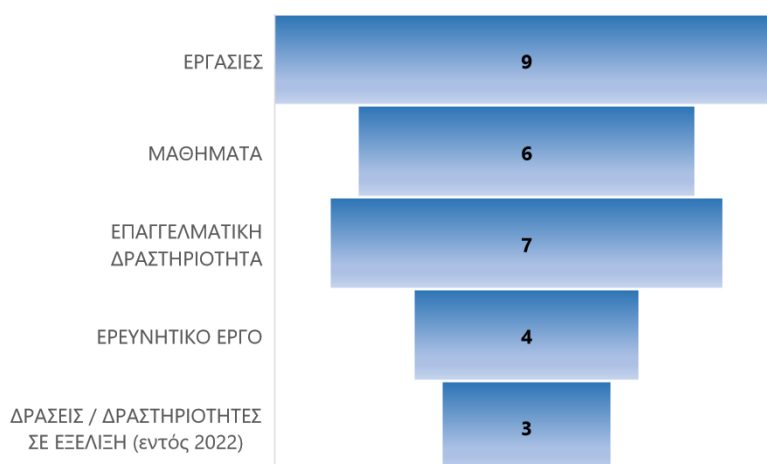

2. Δραστηριότητες και δράσεις σχετικές με θέματα φύλου

Για να διερευνηθεί το ενδιαφέρον και οι δράσεις / δραστηριότητες των μελών του εργαστηρίου σε θέματα έμφυλης ισότητας, παραδόθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο, το οποίο όπως προαναφέρθηκε, απευθύνθηκε στα μέλη του εργαστηρίου που απασχολούνται με διδακτικές δραστηριότητες (7 γυναίκες και 6 άνδρες -σύνολο 13 άτομα). Το ποσοστό συμμετοχής στο ερωτηματολόγιο ανέρχεται σε 100%, το οποίο επιτρέπει τη διεξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων σχετικά με τα ερωτήματα που τέθηκαν για τη δραστηριοποίηση των μελών με τα ζητήματα φύλου και το μέγεθος της εμπλοκής τους με αυτά.⁴

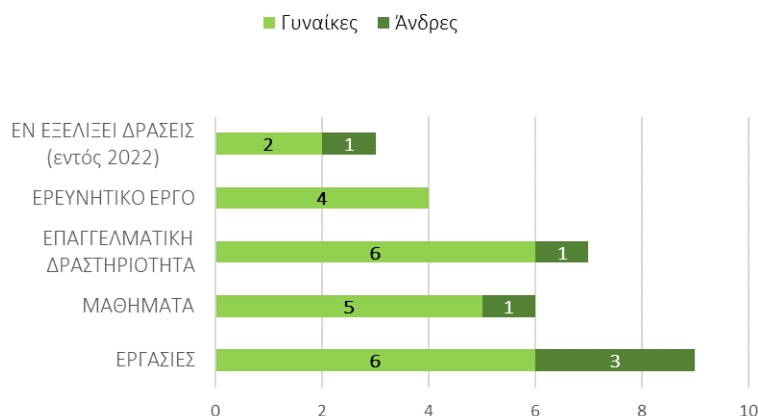
Όπως φανερώνεται στο Γράφημα 4, η μεγαλύτερη εμπλοκή των διδακτικών μελών του εργαστηρίου με τα ζητήματα φύλου εντοπίζεται στην επίβλεψη των εργασιών, με ποσοστό 31% και ακολουθεί αμέσως μετά η εμπλοκή τους όσον αφορά την επαγγελματική τους δραστηριότητα, με ποσοστό 24%. Ποσοστό 21% αφορά μαθήματα, τα οποία διαπραγματεύονται ζητήματα φύλου -όχι απαραίτητα αποκλειστικά αλλά συμπεριληπτικά. Το μικρότερο ποσοστό απασχόλησης με ζητήματα φύλου συγκεντρώνουν οι εν εξελίξει δραστηριότητες των διδακτικών μελών του εργαστηρίου κατά το τρέχον έτος, το οποίο ανέρχεται σε 10%. Ειδική μνεία αξίζει στο χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των μελών του εργαστηρίου με θέματα φύλου στο πλαίσιο του ερευνητικού τους έργου, που ανέρχεται σε ποσοστό 14% και είναι το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό, μαζί με τις εν εξελίξει δραστηριότητες κατά το 2022. Θα ήταν τολμηρή η διατύπωση ότι τα ζητήματα φύλου και η ερευνητική τους διάσταση φαίνεται να μην αφορούν ούτε το ήμισυ των μελών του; (Βλ. Γράφημα 4).

Γράφημα 4. Δραστηριότητες/δράσεις σχετικές με ζητήματα φύλου μελών εργαστηρίου

⁴ Τα ερωτήματα που τέθηκαν αφορούσαν την απαρίθμηση των περιπτώσεων 1) ανάληψης μαθημάτων επικεντρωμένων σε θέματα φύλου, 2) επίβλεψης εργασιών σε θέματα φύλου, 3) της απασχόλησης στο πλαίσιο ενδεχόμενου ερευνητικού έργου με θέματα φύλου, 4) της απασχόλησης στο πλαίσιο της επαγγελματικής δραστηριότητας με θέματα φύλου και 5) μαθημάτων, εργασιών, δραστηριοτήτων σε εξέλιξη κατά το τρέχον έτος.

Γράφημα 5. Δραστηριότητες και δράσεις σχετικές με ζητήματα φύλου ανά φύλο

Συγκρίνοντας τις απαντήσεις των διδασκουσών και διδασκόντων μελών του εργαστηρίου ανά φύλο παρατηρείται μια σημαντική διαφοροποίηση: οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για τα ζητήματα φύλου καθώς απασχολούνται και

εμπλέκονται σε μεγαλύτερο βαθμό με αυτά σε όλες τις περιπτώσεις (επίβλεψη εργασιών, επαγγελματική δραστηριότητα, ανάληψη μαθημάτων, ερευνητικό έργο και δράσεις εντός του τρέχοντος έτους) σε ποσοστό 79% . (Βλ. Γράφημα 5). Συσχετίζοντας το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης με θέματα φύλου σε ερευνητικό επίπεδο (14%) του προηγούμενου γραφήματος (Γράφημα 4.) με το παρόν ποσοστό απασχόλησης κατά φύλο γίνεται αντιληπτό ότι η συγκεκριμένη θεματική απασχολεί μόνο τις γυναίκες. Ωστόσο, επεκτείνοντας την τολμηρή διατύπωση της προηγούμενης παραγράφου για το χαμηλό ενδιαφέρον των μελών του εργαστηρίου όσον αφορά τα ζητήματα φύλου σε ερευνητικό επίπεδο, φαίνεται ότι αυτά απασχολούν μεν τις διδάσκουσες του εργαστηρίου αλλά όχι ως ζήτημα άμεσης προτεραιότητας.

3. Προγραμματισμός Δράσεων για την Έμφυλη Ισότητα

2017 Ίδρυση ετησίου συνεδρίου «FEMeeting women in Art, Science and Technology», με την πρωτοβουλία της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας κας Νταλίλα Ονοράτου (ιδρυτικό μέλος και του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών και μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Τεχνών Ήχου και Εικόνας) και της καλλιτέχνιδας κας Marta de Menezes το 2017, με στόχο την ενδυνάμωση και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των γυναικών στους τομείς της τέχνης, της τεχνολογίας και της έρευνας.

2019 Διοργάνωση, υλοποίηση και συμμετοχή στα ετήσια συνέδρια FEMeetings (2018 και 2019) της Αναπληρώτριας καθηγήτριας, Δρ. Νταλίλα Ονοράτο.

2020 Παρουσίαση συλλογής καλλιτεχνικών έργων των συνέδρων FEMeeting περιόδου 2018-2020), υπό τον τίτλο *FEMeetings 2020 Garden*, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ «Ars Electronica Festival». Εκπροσώπηση Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών και Ιονίου Πανεπιστημίου δια της συμμετοχής της Αναπληρώτριας καθηγήτριας, Δρ. Νταλίλα Ονοράτου.

- 2020 - 2024 Συμμετοχή των μελών του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών με δημοσιεύσεις και εκδόσεις σε θέματα τέχνης, τεχνολογίας και φύλου.
- 2022 - 2024 Ανάλυση και απεικόνιση έμφυλης κατανομής Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών και συγγραφή Σχεδίου Δράσης για την Έμφυλη Ισότητα.
- 2022 Έλεγχος σεξιστικής γλώσσας του ισότοπου του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών και πλήρης αποκατάσταση με βάση τις προτάσεις αναθεώρησης.
Ο γλωσσικός σεξισμός αποτελεί μία από τις εκφάνσεις του σεξισμού στην ελληνική κοινωνία και συνίσταται την υπερίσχυση του αρσενικού γένους,⁵ το οποίο προτάσσεται στη σύνταξη έναντι του θηλυκού, όταν αυτό συνυπάρχει όταν δεν υπάρχει φαίνεται να εκπροσωπεί και τα δύο φύλα, περιθωριοποιώντας ή/και απαξιώνοντας το θηλυκό.
Ύστερα από έλεγχο της σεξιστικής γλώσσας του ισότοπου τους Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών, και σύμφωνα με τα σχετικά ευρήματα, ο ισότοπος αναθεωρήθηκε έτσι ώστε να είναι συμβατός με την πλήρη (έμφυλη) δήλωση των θηλυκών και των αρσενικών γενών σύμφωνα με τον «Οδηγό χρήσης μη σεξιστικής γλώσσας στα διοικητικά έγγραφα» της Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (έκδοση Νοέμβριος 2014) και τα ενδεικτικά παραδείγματα ορθής, έμφυλης διατύπωσης.⁶
- 2022 - 2024 Συγκρότηση ομάδας εργασίας μελών του εργαστηρίου σε θέματα τέχνης, τεχνολογίας και φύλου,
-Η κα Νταλίλα Ονοράτου, Δρ., σε θέματα τέχνης και επιστήμης,
-Η κα Μαρία Χάλκου, Δρ., σε θέματα φύλου και κινηματογράφου,
-Η κα Χριστίνα Μητσάνη, ΜΑ, σε θέματα performance,
-Η κα Μαρίλυ Αργυροκαστρίτη, ΜFA, σε θέματα έμφυλης ταυτότητας και διαδικτύου.
- 2022 - 2024 Διοργάνωση δράσεων μελών εργαστηρίου που να εστιάζουν σε θέματα γλώσσας, δικτύωσης σε θέματα τέχνης και επιστήμης, οι οποίες θα απευθύνονται στο διδακτικό προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα του Ιονίου Πανεπιστημίου.
- 2022 - 2024 Ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα εθνικά και διεθνή επιστημονικά εργαστήρια και καλλιτεχνικούς οργανισμούς και φορείς, που ειδικεύονται σε θέματα φύλου, όπως: Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Επιτροπή Ισότητας Φύλου Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, European Institute for Gender Equality, Inter-Agency Meeting on Women and Gender Equality, Graduate Women International, κ.α.).
- 2024 - 2027 Ενίσχυση του ερευνητικού έργου του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών σε θέματα φύλου σε διδακτορικό επίπεδο σπουδών και μεταδιδακτορικό ερευνητικό έργο.
- 2024 - 2027 Σχεδιασμός μεταπτυχιακών προγραμμάτων εστιασμένα σε θέματα τέχνης, επιστήμης και φύλου.
- 2026 - 2027 Το παρόν Σχέδιο Δράσης στοχεύει στην παύση των έμφυλων διακρίσεων και βασίζεται στις αρχές της ισότητας και της συμπερίληψης. Στοχεύει στην ισότιμη παρουσία των

⁵ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Τμήμα 3: Ένταξη της Ισότητας των Φύλων στη γλώσσα των διοικητικών εγγράφων. Παραδοτέο ΠΑ 3.2. Οδηγός χρήσης μη σεξιστικής γλώσσας στα διοικητικά έγγραφα. Νοέμβριος 2014.

<https://isotita.gr/%ce%ad%ce%bd%cf%84%ce%b1%ce%be%ce%b7-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%b9%cf%83%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1%cf%82-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%86%cf%8d%ce%bb%cf%89%ce%bd-%cf%83%cf%84%ce%b7-%ce%b3%ce%bb%cf%8e%cf%83/>

⁶ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, το ίδιο.

γυναικών μελών του Εργαστηρίου Διαδραστικών Τεχνών στις δραστηριότητες και τις δράσεις του (είτε αυτές αφορούν διδακτικά καθήκοντα είτε ερευνητικό έργο). Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο, μελλοντικά, να συμπεριλάβει και άλλες κατηγορίες ανισοτήτων και διακρίσεων, για τις οποίες δεν γίνεται αναφορά στο τωρινό Σχέδιο Δράσης, όπως διακρίσεις λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου. Πρόκειται άλλωστε για συνταγματικά, νομοθετημένα δικαιώματα ([Ν. 4443/2016](#)), τα οποία επίσης χρήζουν τον απόλυτο σεβασμό.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. (2014, Νοέμβριος). Τμήμα 3: Ένταξη της Ισότητας των Φύλων στη γλώσσα των διοικητικών εγγράφων. Παραδοτέο ΠΑ 3.2. Οδηγός χρήσης μη σεξιστικής γλώσσας στα διοικητικά έγγραφα.

<https://isotita.gr/%ce%ad%ce%bd%cf%84%ce%b1%ce%be%ce%b7-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%b9%cf%83%cf%8c%cf%84%ce%b7%cf%84%ce%b1%cf%82-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%86%cf%8d%ce%bb%cf%89%ce%bd-%cf%83%cf%84%ce%b7-%ce%b3%ce%bb%cf%8e%cf%83/>